၁၅။ အာယတနဓာတုနိဒ္ဒေသ–အာယတနဓာတ်တို့ကို အကျယ်ပြချက်

အာယတနဝိတ္ထာရကထာ–အာယတနတို့ကို အကျယ်ပြဆိုချက်

၅၁၀။ အာယတနတို့ ဟူသည်မှာ စက္ခာယတန,ရူပါယတန, သောတာယတန,သဒ္ဒါယတန, ဃာနာယတန,ဂန္ဓာယတန, ဇိဝှါယတန,ရသာယတန, ကာယာယတန, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန, မနာယတန, ဓမ္မာယတနဟူသော ၁၂–ပါးသော အာယတနတို့ပေတည်း။

ထိုအာယတနတို့၌– **သဒ္ဒါနက်, လက္ခဏာ, ထို ၁၂–ပါးမျှ ရှိသည်၏အဖြစ်, အစဉ်, အကျဉ်းအကျယ် အားဖြင့်၄င်း, ရှုအပ်သည့်အဖြစ်အားဖြင့်၄င်း** အဆုံးအဖြတ်ကို သိအပ်၏။

ထိုတွင် ထူးသော သဒ္ဒါတို့၏ အနက်အားဖြင့် စက္ခတိ–အဆင်းကို သာယာတတ်၏ (ဝါ) အဆင်းကို ပြတတ်သောကြောင့် စက္ခု–မျက်စိမည်၏။
[1]ရူပယတိ–ပြတတ်သောကြောင့် ရူပ–အဆင်းမည်၏။ အဆင်းသည် ရှင်ခြင်း,ညှိုးခြင်းစသည်ဖြင့် ဖေါက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်လျက် နှလုံး၌တည်သော စိတ်အလိုကို ပြတတ်၏။ ဤသည် ကား (ရူပယတိ–ပြတတ်၏–ဟုဆိုရာ၌) ဆိုလိုသော အနက်ပေတည်း။ သုဏာတိ–ကြားတတ်သောကြောင့် သောတ–နားမည်၏။ သပ္ပတိ–ရွတ်ဆိုအပ်သောကြောင့် သဒ္ဒ–အသံမည်၏။ ဃာယတိ–နမ်းရှုတတ်သောကြောင့် ဃာန–နှာခေါင်းမည်၏။ ဂန္ဓယတိ–မိမိ၏ တည်ရာဝတ္ထုကို ပြတတ်သောကြောင့် ဂန္ဓ–အနံ့မည်၏။[2] ဇီဝိတံ အဝှယတိ– အသက်ကို ခေါ်သကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် ဇိဝှါ–လျှာမည်၏။[3] သတ္တဝါတို့သည် ထိုထိုအာရုံကို ရသန္တိ– သာယာတတ်ကုန်၏။ ထိုသို့ သတ္တဝါတို့က သာယာအပ်သောကြောင့် ယင်းအာရုံသည် ရသ–အရသာမည်၏။ ကု–စက်ဆုပ်ဖွယ်အာသဝတရားတို့၏ + အာယော–ဖြစ်ရာအရပ်သည် ကာယ–ကိုယ်မည်၏။[4]တွေ့ထိအပ်သောကြောင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗ–တွေ့ထိစရာမည်၏ (ဝါ) အတွေ့မည်၏။ သိတတ်သောကြောင့် မန–စိတ်နှလုံးမည်၏။ မိမိ၏ သဘော လက္ခဏာကို ဆောင်တတ်သောကြောင့် ဓမ္မ–သဘောအာရုံတို့ မည်ကုန်၏။

---

[1]စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် မြင်သိနိုင်အောင် မျက်စိ၌ ထင်ပေါ်လာသည်ကို ခံယူတတ်သည်ကိုပင် သာယာတတ်၏ဟု ဆိုသည်။ မြင်သိစေခြင်းကိုပင် ပြတတ်၏ဟု ဆိုသည်။

[2]အနံ့သည် အနံ့ရှိသော ပန်းသစ်သီး စသည်တို့ကို "သည်မှာ ရှိပါသည်"ဟု ပြသကဲ့သို့ ရှိသောကြောင့် ထိုသို့ ဆိုပေသည်။

[3]ဇီဝိတ+အဝှ မှ ဇိဝှါ–ဟု ဖြစ်လာ၏။ လျှာဖြင့် အရသာရှိသော အစာကို လက်ခံ၍ စားခြင်းဖြင့် အာဟာရဇရုပ်ကို မှီ၍ အသက် ရှင်နေသောကြောင့် လျှာက အသက်ကို ခေါ်သည်–ဟု ဆိုသည်။

[4]ကု+အယ မှ ကာယ–ဖြစ်လာသည်။ ကာယကို စက်ဆုပ်ဖွယ် အာသဝတရားတို့၏ ဖြစ်ရာဟု ဃာန,ဇိဝှါတို့မှ အထူးပြု၍ မိန့်ဆိုသည်။

၅၁၁။ မထူးသော **အာယတန**သဒ္ဒါ၏ အနက်အားဖြင့်မူကား အားထုတ်ရာဖြစ်သောကြောင့်၄င်း, အာယ မည်သော စိတ်စေတသိက်တရားတို့ကို ကျယ်ပြန့် ကြီးပွားစေတတ်သောကြောင့်၄င်း, ရှည်သော သံသရာဆင်းရဲကို ဆောင်တတ်သောကြောင့်၄င်း **အာယတန-မည်၏**။

ချဲ့၍ ပြဦးအံ့- မျက်စိဟူသော စက္ခုဒွါရ, အဆင်းဟူသော ရူပါရုံစသည်တို့၌ ထိုထိုဒွါရ, ထိုထိုအာရုံနှင့် စပ်ဆိုင်သော စိတ်စေတသိက် တရားတို့သည် ခံစားခြင်း အစရှိသော မိမိ မိမိ ဆိုင်ရာကိစ္စဖြင့် အားထုတ်ကုန်၏။ ထိုသို့ အားထုတ်ရာဖြစ်သောကြောင့် **အာယတန** မည်၏။ ဒွါရ-အာရုံတို့၌ ဖြစ်ကြသောကြောင့် အာယမည်သော ထိုစိတ်စေတသိက် တရားတို့ကို ကျယ်ပြန့်ကြီးပွားစေတတ်သောကြောင့် **အာယတန** မည်ကုန်၏။ မသိအပ်သည် အစရှိသော (ဝါ) အစမထင်သော သံသရာ၌ အလွန်ပင် ရှည်လျားသော ဤသံသရာဆင်းရဲကို မဆုတ်နစ် မရပ်စဲ သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး ဆောင်တတ်, ဖြစ်စေတတ်ကုန်သည်တည်း။ ထိုသို့ အလွန်ရှည်သော သံသရာဆင်းရဲကို ဆောင်တတ်,ဖြစ်စေတတ်ကြသောကြောင့် **အာယတန** မည်ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် အားထုတ်ရာဖြစ်သောကြောင့်၄င်း, အာယမည်သော စိတ်စေတသိက် တရားတို့ကို ကျယ်ပြန့် ကြီးပွားစေတတ်သောကြောင့်၄င်း, ရှည်သော သံသရာဆင်းရဲကို ဆောင်တတ်သောကြောင့်၄င်း "အာယတန"ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်ကုန်၏။

၅၁၂။ တနည်းသော်ကား **နေရာဌာန**-ဟူသော အနက်ကြောင့်၄င်း, **ပြွမ်းရာ တည်ရာ**ဟူသော အနက်ကြောင့်၄င်း, **စုဝေးရာ**ဟူသော အနက်ကြောင့်၄င်း, **ဖြစ်ရာ**ဟူသော အနက်ကြောင့်၄င်း, **အကြောင်း**ဟူသော အနက်ကြောင့်၄င်း **အာယတန မည်သည်ဟု** သိအပ်၏။

ချဲ့၍ပြရလျှင်- လောက၌ "ဣဿရနတ်, ပရမီသွာနတ်၏ တည်ရာ, ဝါသုဒေဝနတ်, ဗိသနိုးနတ်၏ နေရာ" အစရှိသော စကားတို့၌ **နေရာဌာနကို အာယတန**-ဟု ဆိုအပ်၏။ "ရွှေ၏ပြွမ်းရာ တည်ရာ, ငွေ၏ပြွမ်းရာ တည်ရာ" အစရှိသော စကားတို့၌ ပြွမ်းရာတည်ရာ(**ရွှေငွေထွက်ရာ** ရွှေတွင်း ငွေတွင်း **စသည်မြေအရပ်)ကို အာယတန**ဟု ဆိုအပ်၏။ သာသနာတော်၌ကား "နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသော (အာယတန)စုဝေးရာ၌ အကိုင်းအခက် အရွက်အသီးနှင့် ပြည့်စုံသော ထိုပညောင်ပင်ကြီးကို ငှက်တို့သည် မှီဝဲကုန်၏" အစရှိသော စကားတို့၌ **စုဝေးရာဌာနကို အာယတန-ဟု** ဆိုအပ်၏။ "ဒက္ခိဏာပထအရပ်သည် နွားတို့၏ဖြစ်ပွားရာ (အာယတန)ပေတည်း" အစရှိသော စကားတို့၌ **ဖြစ်ရာအရပ်ကို အာယတန**-ဟု ဆိုအပ်၏။ "(သတိ သတိ အာယတနေ) အကြောင်းရှိတိုင်း ရှိတိုင်း ဉာဏ်ထူးဖြင့် မျက်မှောက်ပြုအပ်သော ထိုထိုတရားတို့၌ပင်လျှင် မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ ဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်၏" အစရှိသော စကားတို့၌ **အကြောင်းကို အာယတန**-ဟု ဆိုအပ်၏။

သာဓကနှင့် နှီးနှောပြရလျှင် ထိုထိုစက္ခုဝိညာဏ်စသော စိတ်စေတသိက် တရားတို့သည် ထိုမျက်စိ, အဆင်းစသည်တို့နှင့် စပ်၍ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စက္ခု-မျက်စိစသည်တို့၌ နေသည်မည်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် စက္ခု-မျက်စိစသည်တို့သည်လည်း စက္ခုဝိညာဏ်စသော ယင်းစိတ်စေတသိက် တရားတို့၏ နေရာဌာနဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ထိုမျက်စိစသည်တို့ကို မှီကြသောကြောင့်၄င်း, ထိုအဆင်းစသည်တို့ကို အာရုံပြုကြသောကြောင့်၄င်း, ထိုစိတ်စေတသိက်တို့သည် မျက်စိစသည်တို့၌ ပြွမ်းလျက်ရှိကုန်၏။ ထို့ကြောင့် စက္ခု-မျက်စိစသည်တို့သည် ယင်းစိတ်စေတသိက်တို့၏ ပြွမ်း၍တည်ရာ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ထိုထိုမျက်စိ-အဆင်း စသည်တို့၌ တည်ရာဝတ္ထု, ဒွါရ, အာရုံ

အလိုအားဖြင့် စုဝေးခြင်းကြောင့် စက္ခု-မျက်စိ, (ရူပ-အဆင်း)စသည်တို့သည် ယင်းစိတ်စေတသိက်တို့၏ စုဝေးရာဌာနဖြစ်သည်။ ထိုမျက်စိ-အဆင်း စသည်လျှင် မှီရာအာရုံ ရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ထိုမျက်စိ-အဆင်း စသည်တို့၌သာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မျက်စိ-အဆင်းစသည်တို့သည် ယင်းစိတ်စေတသိက်တို့၏ ဖြစ်ရာပေတည်း။ ထိုမျက်စိ-အဆင်း စသည်တို့မရှိလျှင် စိတ်စေတသိက်တို့ မရှိနိုင်-မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့် မျက်စိ-အဆင်းစသည်တို့သည် ယင်းစိတ်စေတသိက်တို့၏ အကြောင်းပေတည်း။

ဤသို့လျှင် တည်ရာဌာနဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း, ပွမ်းရာတည်ရာဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း, စုဝေးရာဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း, ဖြစ်ရာဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း, အကြောင်းဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း- ဤအကြောင်းတို့ကြောင့်လည်း မျက်စိ-အဆင်း အစရှိသော ဤတရားတို့ကို "အာယတန"ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်ကုန်၏။

သို့ဖြစ်၍ ဆိုခဲ့သမျှသော အနက်ကြောင့် စက္ခု-မျက်စိလည်း ဟုတ်၏။ ၎င်းသည် အာယတနလည်း ဟုတ်၏။ ထိုနှစ်ပါးသောအကြောင်းကြောင့် စက္ခာယတန မည်၏။ ...ပ... သဘောတရားတို့လည်း ဟုတ်ကြ၏။ ၎င်းတို့သည် အာယတနလည်း ဟုတ်ကြ၏။ ထိုနှစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့် ဓမ္မာယတနမည်၏။ ဤသို့လျှင် ဤအာယတနတို့၌ ရှေးဦးစွာ **သဒ္ဒါအနက်အားဖြင့်** အဆုံးအဖြတ်ကို သိအပ်၏။

၅၁၃။ **လက္ခဏာအားဖြင့်** ဟူသည်ကား စက္ခု-မျက်စိအကြည် စသည်တို့၏ လက္ခဏာအားဖြင့်လည်း ဤအာယတနတို့၌ အဆုံးအဖြတ်ကို သိအပ်၏။ ထိုစက္ခု-မျက်စိအကြည် စသည်တို့၏ ယင်းလက္ခဏာတို့ကို ခန္ဓ-နိဒ္ဒေသ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် သိအပ်ကုန်၏။

ထိုမျှရှိသည့်အဖြစ်-ဟူရာ၌ ဆိုလိုသည်မှာ စက္ခု-မျက်စိ စသည်တို့သည်လည်း (ဓမ္မ) သဘောတရားတို့ပင် ဖြစ်ကြ၏။ သို့ဖြစ်ပါလျက် အားလုံးကို ဓမ္မာယတနဟူ၍သာ မဟောမူ၍ အဘယ့်ကြောင့် ၁၂-ပါးသော အာယတနတို့ကို ဟောအပ်ပါကုန်သနည်း? ဟုမေးလျှင် - ၆-ပါးသော ဝိညာဏ်အပေါင်း(ဝိညာဏကာယ)တို့၏ ဖြစ်ရာ, ဒွါရနှင့်အာရုံတို့ကို ပိုင်းခြားခြင်းကြောင့်ဟု ဖြေအပ်၏။ ချဲ့၍ပြပါအံ့- ဤအာယတနတို့ကို အကျယ်ပြရာ၌ ၆-ပါးသော ဝိညာဏကာယတို့၏ ဒွါရအဖြစ်ဖြင့်၎င်း, အာရုံအဖြစ်ဖြင့်၎င်း, ပိုင်းခြားခြင်းကြောင့် ယင်းအာယတနတို့၏ ဤအကွဲအပြားသည် ဖြစ်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ၁၂-ပါးတို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။

ထပ်၍ ချဲ့ပြဦးအံ့။ စက္ခုဝိညာဏ်ဝီထိ၌ အတွင်းဝင်သော ဝိညာဏကာယ-ဝိညာဏ်အပေါင်း၏ ဖြစ်ရာဒွါရသည် စက္ခာယတနသာလျှင် ဖြစ်သည်။ အာရုံသည်လည်း အဆင်းရူပါရုံသာလျှင် ဖြစ်သည်။ ထို့အတူ ဤမှတပါးသော သောတာဝိညာဏ်ဝီထိ စသည်တို့၌ အတွင်းဝင်သော ဝိညာဏကာယတို့၏ ဖြစ်ရာဒွါရနှင့်အာရုံတို့သည် ဤမျက်စိနှင့် အဆင်းတို့မှ တပါးကုန်သော နားနှင့်အသံ စသည်တို့သာလျှင် ဖြစ်ကြသည်။ အထူးမှာ- မနောဝိညာဏ်ဝီထိ၌ အတွင်းဝင်သော ဆဋ္ဌဝိညာဏကာယ၏ ဖြစ်ရာဒွါရသည် ဘဝင်စိတ်ဟု ဆိုအပ်သော မနာယတနတစိတ်သာလျှင် ဖြစ်သည်။ အာရုံသည်လည်း စက္ခုဝိညာဏ်စသည်တို့နှင့် မဆက်ဆံသော ဓမ္မာယတနသာလျှင် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ၆-ပါးသော ဝိညာဏကာယတို့၏ ဖြစ်ရာဒွါရနှင့် အာရုံတို့ကို ပိုင်းခြားခြင်းကြောင့် ၁၂-ပါးတို့ကို ဟောအပ် ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ဤအာယတနတို့၌ ထို ၁၂-ပါးမျှ ရှိသည့်အဖြစ်အားဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ကို သိအပ်၏။

၅၁၄။ **အစဉ်အားဖြင့်**-ဟူသော ဤအရာ၌လည်း ရှေးခန္ဓနိဒ္ဒေသ၌ ဆိုခဲ့သော ဖြစ်စဉ်စသည်တို့တွင် ဒေသနာက္ကမ-ဒေသနာအစဉ်သည်သာလျှင် သင့်ပေသည်။ သင့်ပုံမှာ အဇ္ဈတ္တိကာယတန ၆-ပါးတို့တွင် မြင်ရခြင်းလည်းရှိ, ထိပါးတိုက်ခိုက်ခြင်းလည်းရှိသည့် အဆင်းလျှင် အာရုံရှိသောကြောင့် စက္ခာယတနသည် ထင်ရှား၏။ ထို့ကြောင့် ယင်းအာယတနကို ရှေးဦးစွာ ဟောအပ်ပေသည်။ ထို့နောင် မြင်ရခြင်းမရှိမူ၍ ထိပါးတိုက်ခိုက်ခြင်းရှိသည့် အသံစသည်လျှင် အာရုံရှိကုန်သော သောတာယတနစသည်တို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။

တနည်းကား- အမြတ်ဆုံးမြင်ခြင်း, အမြတ်ဆုံးကြားခြင်းတို့၏ အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးများသောကြောင့် အဇ္ဈတ္တိကာယတန ၆-ပါးတို့တွင် စက္ခာယတန, သောတာယတနတို့ကို ရှေးဦးစွာ ဟောအပ်ကုန်၏။ ထို့နောင် ဃာနာယတနစသော သုံးပါးသော အာယတနတို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ စက္ခုစသော အာယတနငါးပါးလုံးတို့၏ ကျက်စားရာ အာရုံရှိသောကြောင့် မနာယတနကို အဆုံး၌ ဟောအပ်ပေသည်။ ထို့ပြင် စက္ခာယတန စသည်တို့၏ ကျက်စားရာ အာရုံရှိသောကြောင့် ဗာဟိရအာယတနတို့တွင် ရူပါယတနစသည်တို့ကို ထိုထိုစက္ခာယတနစသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဟောအပ်ကုန်၏။

တနည်းသော်ကား- ဝိညာဏ်၆-ပါး ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကို ပိုင်းခြားသောအားဖြင့်လည်း ယင်းအာယတနတို့၏ ဤအစဉ်ကို သိအပ်၏။ မှန်ပေ၏- "မျက်စိနှင့် အဆင်းတို့ကို စွဲမှီ၍ စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်၏။ နားနှင့်အသံကို စွဲမှီ၍ သောတဝိညာဏ်ဖြစ်၏။ နှာခေါင်းနှင့်အနံ့ကို စွဲမှီ၍ ဃာနဝိညာဏ်ဖြစ်၏။ လျှာနှင့်အရသာကို စွဲမှီ၍ ဇိဝှါဝိညာဏ်ဖြစ်၏။ ကိုယ်နှင့်အတွေ့တို့ကို စွဲမှီ၍ ကာယဝိညာဏ်ဖြစ်၏။ ဘဝင်စိတ်ဟူသော မနောနှင့် သဘောတရားတို့ကို စွဲမှီ၍ မနောဝိညာဏ်ဖြစ်၏"ဟူသော ဤစကားကို ဟောတော်မူအပ်၏။ ဤသို့လျှင် အစဉ်အားဖြင့်လည်း ဤအာယတနတို့၌ အဆုံးအဖြတ်ကို သိအပ်၏။

၅၁၅။ **အကျဉ်းအကျယ်အားဖြင့်**- ဟူရာ၌ မနာယတနနှင့် ဓမ္မာယတနစိတ်ကို နာမ်ဖြင့်, ကြွင်းသော အာယတနတို့ကိုလည်း ရုပ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သောကြောင့် အာယတန ၁၂-ပါးလုံးတို့သည် နာမ်နှင့်ရုပ်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။

အကျယ်အားဖြင့်မူကား- အဇ္ဈတ္တိကာယတနတို့တွင် ရှေးဦးစွာ စက္ခာယတနသည် အမျိုးဇာတ်အလိုအားဖြင့်[1] စက္ခုပသာဒမျှသာ ဖြစ်သည်။ အကြောင်း, ဂတိ, နိကာယ, ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်မူ[2] အနန္တအပြား ရှိ၏။ သောတာယတန အစရှိသော လေးပါးတို့သည် ထို့အတူပင်။ မနာယတနသည် ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ဝိပါက်,

---

[1]စက္ခု-မျက်စိရုပ်အဖြစ်ဖြင့် တူသည်ကို အမျိုးဇာတ်ဟု ဆိုသည်။

[2]**အကြောင်းအပြား**ဟူသည်- ကံအစရှိသည်၏ အပြားပေတည်း။ ချဲ့ဦးအံ့။ ဒါနစသည်, ပါဏာတိပါတစသည် အပြားအားဖြင့် ကွဲပြားသော ကုသိုလ်-အကုသိုလ်ကံ အကြောင်း၏၄င်း၊ ထိုကံ၏ အကူအညီဖြစ်ကုန်သော အတွင်းအပြင် အကြောင်းတို့၏၄င်း အပြားအားဖြင့် အကျိုးဖြစ်သော စက္ခာယတနသည် ကွဲပြား ထူးခြားပေသည်။ ငရဲအစရှိသော အပြားသည်၄င်း, ခြေမပါသော သတ္တဝါစသည်၏ ဂတိအကွဲအပြားသည်၄င်း ဂတိအပြားမည်၏။ ဆင်အပေါင်း, မြင်းအပေါင်းစသော နိကာယ-အမျိုးတူအပေါင်းသည်၄င်း, ခတ္တိယ-မင်းမျိုးစသော အပေါင်းသည်၄င်း နိကာယအပြား မည်၏။ ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်အပြားသည် ပုဂ္ဂိုလ်အပြားမည်၏။ (ဋီကာ)

ကိရိယာ ဝိညာဏ်တို့၏ အပြားအားဖြင့် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်(=၈၉) အပြားရှိ၏။ အကျယ် ၁၂၁-ပါး အပြားလည်း ရှိ၏။ စက္ခုစသော ဝတ္ထု, ဒုက္ခစသော ပဋိပဒါ(ဈာန်, အဓိပတိ,ဘုံ,အာရုံ) စသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်မူ အနန္တ အပြားရှိ၏။

ရူပါယတန, သဒ္ဒါယတန, ဂန္ဓာယတန, ရသာယတနတို့သည် အညိုစသည်နှင့်မတူသော အဆင်းစသော ဝိသဘာဂ, ကံစသော အကြောင်းတို့၏ အပြားအားဖြင့် အနန္တအပြားရှိကုန်၏။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနသည် ပထဝီ, တေဇော, ဝါယောဓာတ်တို့၏ အလိုအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ အကြောင်းစသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့် များသော အပြားရှိ၏။ ဓမ္မာယတနသည် ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရက္ခန္ဓာ, သုခုမရုပ်, နိဗ္ဗာန်တို့၏ သဘောအပြား ထူးခြားခြင်း အပြားအားဖြင့်[1] များသောအပြားရှိ၏။ ဤသို့လျှင် အကျဉ်းအကျယ်အားဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ကို သိအပ်၏။

၅၁၆။ **ရှုအပ်သောအားဖြင့်**-ဟူသော ဤအရာ၌ကား အလုံးစုံသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော သင်္ခတ, အာယတန တို့ကို တခြားမှ မလာသောအားဖြင့်၄င်း၊ တခြားသို့ မသွားသောအားဖြင့်၄င်း ရှုအပ်ကုန်၏။ ချဲ့၍ပြရလျှင် ထို အာယတနတို့သည် ဖြစ်သည်မှရှေး၌ တစ်စုံတစ်ခုသောအရပ်မှ လာကြသည် မဟုတ်ကုန်။ ပျက်သည်မှ နောက်၌ တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်သို့ သွားကြသည်လည်း မဟုတ်ကုန်။ စင်စစ်သော်ကား ဖြစ်သည်မှ ရှေးမဖြစ်သေးမီ၌ မိမိ၏သဘောကို မရသေးပဲ ရှိကုန်၏။ ပျက်သည်မှနောက်၌ လုံးဝ ပျက်စီးကွယ်ပျောက်သွားသည့်သဘော အထည်ကိုယ် ရှိကုန်၏။ မရှိသေးသော ရှေးအဖို့, ကွယ်ပျောက်သွားသော နောက်အဖို့တို့၏ အလယ်၌ အကြောင်း နှင့်စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသောကြောင့် (ဝါ) အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ကြရသောကြောင့် တစ်စုံတစ်ယောက်၏ အလိုနှင့် မပတ်သက်ကုန်ပဲ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် တခြားမှ မလာသောအားဖြင့်၄င်း, တခြားသို့ မသွားသော အားဖြင့်၄င်း ရှုအပ်ကုန်၏။

ထို့အတူ အားထုတ်မှုကင်းသောအားဖြင့်၄င်း, ကြောင့်ကြဗျာပါရ ကင်းသောအားဖြင့်၄င်း ရှုအပ်ကုန်၏။ ချဲ့၍ပြအံ့- မျက်စိနှင့်အဆင်း စသည်တို့မှာ "ဒွါရနှင့်အာရုံဟူသော ငါတို့ အညီအညွတ် ဆုံမိလျှင် မြင်သိမှုစသော ဝိညာဏ်သည် ဖြစ်ပါမူ ကောင်းလေစွ"ဟု ဤသို့သောကြံမှု, ကြောင့်ကြပြုမှုသည် မရှိပေ။ မျက်စိနှင့်အဆင်း စသော ထိုအာယတနတို့သည်လည်း ဒွါရအဖြစ်, တည်ရာဝတ္ထု အဖြစ်ဖြင့်သော်၄င်း, အာရုံအဖြစ်ဖြင့်သော်၄င်း မြင်သိမှုစသော ဝိညာဏ်ဖြစ်ရန် အားမထုတ်ကြကုန်, ကြောင့်ကြပြုခြင်းသို့ မရောက်ကုန်။ စင်စစ်သော်ကား မျက်စိနှင့်အဆင်း စသည်တို့ အညီအညွတ်ဆုံမိလျှင် စက္ခုဝိညာဏ်စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ဤသို့ ဖြစ်ပေါ်ကြ ခြင်းသည် ဖြစ်မြဲရိုးရာ ဓမ္မတာသာလျှင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အားထုတ်မှုကင်းသောအားဖြင့်၄င်း, ကြောင့်ကြ ဗျာပါရကင်းသောအားဖြင့်၄င်း ရှုအပ်ကုန်၏။

တနည်းသော်ကား- အဇ္ဈတ္တိကာယတန ၆-ပါးတို့ကို လူမနေသည့် ရွာပျက်ကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်၏။ အကြောင်းမှာ- ခိုင်မြဲသည့်အဖြစ်, တင့်တယ်သည့်အဖြစ်, ချမ်းသာသည့်အဖြစ်, အတ္တအဖြစ်တို့မှ ကင်းသော ကြောင့်ပင်။ ဗာဟိရာယတန ၆-ပါးတို့ကို ရွာကိုလုယက်ဖျက်ဆီးသော သူခိုးတို့ကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်၏။ အကြောင်းမှာ

---

[1]သုခ ဒုက္ခ ဥပေက္ခာ ဤသို့အစရှိသော အပြားသည် သဘောအပြားမည်၏။ မျက်စိအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ, နား အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ ဤသို့စသော ထူးခြားခြင်းသည် နာနတ္တ-ထူးခြားခြင်း အပြားမည်၏။

အဇ္ဈတ္တိကာယတန ၆-ပါးတို့ကို ထိပါး တိုက်ခိုက်တတ်သောကြောင့်ပင်တည်း။ မှန်ပေ၏။ "ရဟန်းတို့- မျက်စိကို နှစ်သက်ဖွယ်အဆင်း, မနှစ်သက်ဖွယ်အဆင်းတို့က နှိပ်စက်အပ်၏" ဤသို့အစရှိသော စကားကို ဟောတော်မူအပ်ပေ၏။

တဖန် တနည်းသော်ကား- အဇ္ဈတ္တိကာယတန ၆-ပါးတို့ကို မြွေ, မိချောင်း, ငှက်, ခွေး, မြေခွေး, မျောက် ဟူသော သတ္တဝါ ၆-ကောင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်၏။ ဗာဟိရာယတန ၆-ပါးတို့ကို ယင်းသတ္တဝါ ၆-ကောင်တို့၏ ကျက်စားရာ အရပ်တို့ကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ဤအာယတနတို့၌ ရှုအပ်သောအားဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ကို သိအပ်၏။ ဤသို့ဆိုခဲ့သော စကားသည် ရှေးဦးစွာ အာယတနတို့ကို အကျယ်ပြဆိုချက် စကားအမြွက်ပေတည်း။

ဓာတုဝိတ္ထာရကထာ- ဓာတ်တို့ကို အကျယ်ပြဆိုချက်

၅၁၇။ ထိုမှတပါး အာယတနတို့၏ အခြားမဲ့၌ **ဓာတ်တို့** – ဟူသည်မှာ စက္ခုဓာတ်, ရူပဓာတ်, စက္ခု-ဝိညာဏဓာတ်၊ သောတဓာတ်, သဒ္ဒဓာတ်, သောတဝိညာဏဓာတ်၊ ဃာနဓာတ်, ဂန္ဓဓာတ်, ဃာနဝိညာဏဓာတ်၊ ဇိဝှါဓာတ်, ရသဓာတ်, ဇိဝှါဝိညာဏဓာတ်၊ ကာယဓာတ်, ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်, ကာယဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဓာတ်, ဓမ္မဓာတ်, မနောဝိညာဏဓာတ် ဟူသော ၁၈-ပါးသော ဓာတ်တို့ပေတည်း။ ထိုဓာတ်တို့၌-

သဒ္ဒါနက်အားဖြင့်၄င်း၊ လက္ခဏာစသည်တို့ဖြင့်၄င်း၊ အစဉ်, ထို၁၈-ပါးမျှ ရှိသည့်အဖြစ်, ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်းအားဖြင့်၄င်း၊ ကျေးဇူးပြုခြင်း-ပစ္စည်းအားဖြင့်၄င်း၊ ရှုအပ်သောအားဖြင့်၄င်း အဆုံးအဖြတ်ကို သိအပ်၏။

ထိုတွင် **သဒ္ဒါနက်အားဖြင့်**- ဟူရာ၌ အဆင်းကို သာယာတတ်သောကြောင့် စက္ခု-**မျက်စိ**မည်၏။ နှလုံးအလိုကို ပြတတ်သောကြောင့် ရူပ-**အဆင်း**မည်၏။ စက္ခု-မျက်စိ၏+ဝိညာဏ်သည် **စက္ခုဝိညာဏ်** မည်၏။ ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့် ရှေးဦးစွာ စက္ခုစသည်တို့၏ ထူးသောအနက်အားဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ကို သိအပ်၏။

မထူးသော ဓာတု၏ အနက်အားဖြင့်မူကား စီရင်တတ်သောကြောင့် **ဓာတ်** မည်၏။ ထို့ကြောင့် စီရင်ခြင်းသဘောသည် ဓာတု-ဓာတ်မည်၏။ ဤသဘောဖြင့် စီရင်အပ်၏။ ထိုသို့ စီရင်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဓာတု-ဓာတ်မည်၏။ တနည်း- ဤ၌ ထားအပ်၏။ ထိုသို့ ထားရာဖြစ်သောကြောင့် ဓာတ်မည်၏။ ချဲ့၍ပြအံ့- စက္ခုအစရှိသော လောကီဓာတ်တို့သည် အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် အသီးအခြား တည်ကုန်လျက်[1] များသောအပြားရှိသော

---

[1]သံသရာဆင်းရဲ အမျိုးမျိုးတို့၏ အကြောင်းအသီးအသီး အဖြစ်ဖြင့် ကွဲပြားကြသည်ကို ဆိုသည်။ လောကုတ္တရာဓာတ်တို့သည် သံသရာဆင်းရဲကို မစီရင်တတ်, မဖြစ်စေတတ်ကုန်။ စင်စစ်မှာ ဖျက်ဆီးတတ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် လောကီဓာတ်တို့ဟု အထူးပြု၍ ဆိုပေသည်။ (ဋီ)

သံသရာဆင်းရဲကို စီရင်တတ်-ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။ ဥပမာအားဖြင့်- ရွှေကျောက်, ငွေကျောက် အစရှိသော ဓာတ်တို့သည်[1] ရွှေငွေအစရှိသည်ကို ဖြစ်စေသကဲ့သို့ပင်တည်း။

ဝန်ထမ်းသမားတို့သည် ဝန်ထုပ်ကို ထမ်းဆောင်ကြသကဲ့သို့ သတ္တဝါတို့သည် ယင်းဓာတ်တို့ကို ထမ်းဆောင်ကြရကုန်၏။ ဓာတ်ဟူသော ဤသဘောသည် ဆင်းရဲကို စီရင်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အလိုသို့ မလိုက်စေနိုင်သောကြောင့် ပေတည်း။ (ကတ္တား၏ အကူအညီ ကရိဏ်းဖြစ်ကုန်သော) ဤဓာတ်သဘောတို့ဖြင့် သံသရာဆင်းရဲကို သတ္တဝါတို့သည် စီရင်အပ်၏။ ထိုသို့ စီရင်အပ်ပြီးသော ယင်းဆင်းရဲသည် ဤဓာတ်သဘော၌သာလျှင် ထားအပ်၏။ ဤသို့လျှင် စက္ခုစသည်တို့တွင် တစ်ခုတစ်ခုသော သဘောတရားသည် ဖြစ်သင့်သည့်အားလျော်စွာ စီရင်တတ်၏, ဆောင်အပ်၏။ ဤသို့ အစရှိသော အနက်အလိုအားဖြင့် ယင်းကို **ဓာတု-ဓာတ်**ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

၅၁၈။ **တနည်းသော်ကား** တိတ္ထိတို့၏ အတ္တမည်သည်မှာ သဘောအထည်ကိုယ်အားဖြင့် မရှိသကဲ့သို့ ဤဓာတ်တို့သည်ကား ထိုသို့ မရှိကြသည်မဟုတ်ကုန်။ စင်စစ်အားဖြင့် ဤဓာတ်တို့သည် မိမိ၏ (အဆင်းကို ပြတတ်ခြင်း, အဆင်းမြင်လောက်အောင် ကြည်လင်ခြင်း-စသော) သဘောကို ဆောင်တတ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဓာတု-ဓာတ်မည်ကုန်၏။ လောက၌ ဆန်းကြယ်ကုန်သော ဆေးဒန်းမြင်းသီလာ အစရှိကုန်သော ကျောက်၏ အစိတ်တို့ကို ဓာတ်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်ကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ဤစက္ခုစသည်တို့သည်လည်း ယင်းကျောက်ဓာတ်တို့နှင့် တူကြသောကြောင့် ဓာတ်တို့ မည်ကုန်၏။ မှန်ပေ၏- အသိဉာဏ်နှင့် သိအပ်သော ဥ ယျာတရားတို့၏ အစိတ်ဖြစ်ကုန်သော ဤစက္ခုစသော သဘောတို့သည် ဆေးဒန်းမြင်းသီလာ စသည်တို့ကဲ့သို့ပင် ဆန်းကြယ်ကြပါပေကုန်၏။ ဤတွင်တရပ်။

တနည်းကား- ကိုယ်ဟုဆိုအပ်သော အပေါင်း၏ အစိတ်ဖြစ်ကုန်သော အချင်းချင်းကွဲပြားသော လက္ခဏာဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သော (ရသ) အစာမှဖြစ်သော အရည်အနှစ်, (သောဏိတ) သွေးအစရှိသည်တို့၌ ဓာတ်ဟူသော အမည်ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းဟု ဆိုအပ်သော အတ္တဘော၏ အစိတ်ဖြစ်ကုန်သော ဤစက္ခုစသည်တို့၌လည်း ဓာတ်ဟူသောအမည်ကို သိအပ်၏။ သိသင့်သည်မှာ မှန်ပေ၏။ ဤစက္ခုစသည်တို့သည် အချင်းချင်း ကွဲပြားသောလက္ခဏာဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်လျက် ရှိကြပေ၏။ ဤတွင်တရပ်။

တနည်းသော်ကား- ဓာတ်ဟူသော ဤအမည်သည် ဇီဝခေါ် အသက်ကောင်မဟုတ်သော သဘောတရားမျှ၏ (ဝါ) သက်မဲ့သဘောတရားမျှ၏ အမည်ပေတည်း။ ထို့ကြောင့်ပင် မြတ်စွာဘုရားသည်- "ပုဂ္ဂလ်သာတိရဟန်း- ဤယောက်ျားသည် ဆဓာတုယော-ဓာတ်၆-ပါးမျှသာ ရှိ၏" ဤသို့အစရှိသော ဒေသနာတို့၌ အသက်ကောင်ဟု ထင်မှတ်မှု-ဇီဝသညာကို ပယ်နှုတ်ခြင်းအကျိုးငှာ ဓာတ်တရားကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။ ဤတွင်တရပ်။

---

[1]ရွှေမှုန့် ငွေမှုန့်စသည် ပါဝင်သော ကျောက်ဓာတ်,မြေဓာတ် စသည်တို့ကို ဆိုလိုသည်။

ထို့ကြောင့် ဆိုခဲ့သမျှသော အနက်အလိုအားဖြင့် စက္ခု-မျက်စိလည်းဟုတ်၏။ ၎င်းသည် ဓာတု-ဓာတ်လည်း ဟုတ်၏။ ဤနှစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့် စက္ခုဓာတု-စက္ခုဓာတ်မည်၏။ ...ပ... မနောဝိညာဏ်လည်း ဟုတ်၏။ ၎င်းသည် ဓာတ်လည်း ဟုတ်၏။ ထိုနှစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့် မနောဝိညာဏဓာတု-မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ ဤသို့လျှင် ဤဓာတ်တို့၌ ရှေးဦးစွာ သဒ္ဒါနက်အားဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ကို သိအပ်၏။

၅၁၉။ **လက္ခဏာစသည်တို့ဖြင့်** ဟူသည်ကား- စက္ခု-မျက်စိစသည်တို့၏ လက္ခဏာစသည်အားဖြင့် ဤဓာတ်တို့၌အဆုံးအဖြတ်ကိုသိအပ်၏။သို့သော်လည်းၚင်းတို့၏ယင်းလက္ခဏာစသည်တို့၌မူကားခန္ဓနိဒ္ဒေသ၌ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်သိအပ်ကုန်၏။

အစဉ်အားဖြင့်-ဟူသောဤအရာ၌လည်းရှေး၌ဆိုခဲ့သောဖြစ်စဉ်စသည်တို့တွင် ဒေသနာအစဉ်သာလျှင် သင့်ပေသည်။ ထိုသို့သင့်သော ဤဒေသနာအစဉ်ကိုလည်း အကြောင်းအကျိုးကို အစဉ်အတိုင်း ပိုင်းခြားသည့်အလိုအားဖြင့် ဟောအပ်ပေသည်။ အမြွက်မျှပြရလျှင် စက္ခုဓာတ်နှင့် ရူပဓာတ်ဟူသော ဤနှစ်ပါးသည် အကြောင်းပစ္စည်းပေတည်း။ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်သည် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ပေတည်း။ အလုံးစုံတို့၌ ဤနည်းပင်တည်း။

၅၂၀။ **ဤမျှရှိသည့် အဖြစ်အားဖြင့်** ဟူရာ၌ ဆိုလိုသည်မှာ - ထိုထိုသုတ်, အဘိဓမ္မာ ပါဠိရပ်တို့၌ "အာဘာဓာတ်, သုဘဓာတ်, အာကာသာနဉ္စာယတနဓာတ်, ဝိညာဏဉ္စာယတနဓာတ်, အာကိဉ္စညာယတနဓာတ်, နေဝ-သညာနာသညာယတနဓာတ်, သညာဝေဒယိတနိရောဓဓာတ်" "ကာမဓာတ်, ဗျာပါဒဓာတ်, ဝိဟိံသဓာတ်, နေက္ခမ္မဓာတ်, အဗျာပါဒဓာတ်, အဝိဟိံသဓာတ်" "သုခဓာတ်, ဒုက္ခဓာတ်,သောမနဿဓာတ်, ဒေါမနဿဓာတ်, ဥပေက္ခာဓာတ်, အဝိဇ္ဇာဓာတ်" "အာရမ္ဘဓာတ်, နိက္ကမဓာတ်, ပရက္ကမဓာတ်" "ဟီနဓာတ်, မဇ္ဈိမဓာတ်, ပဏီတဓာတ်" "ပထဝီဓာတ်, အာပေါဓာတ်, တေဇောဓာတ်, ဝါယောဓာတ်" "အာကာသဓာတ်, ဝိညာဏဓာတ်" "သင်္ခတဓာတ်, အသင်္ခတဓာတ်" "များသောဓာတ် အမျိုးမျိုးသောဓာတ်ရှိသည့် လောက" ဟူ၍ ဤသို့အစရှိသော ဓာတ်တို့သည် ၎င်း, အခြားတပါးသော ဓာတ်တို့သည်၎င်း ထင်ကုန်၏။ တွေ့ရကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်ပါလျက် အလုံးစုံသော ဓာတ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အပိုင်းအခြားကို မပြုမူ၍ အဘယ်ကြောင့် ၁၈-ပါးဟူသော ဤအပိုင်းအခြားကိုသာ ပြုပါသနည်းဟု မေးငြားအံ့။ ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် ထင်ရှားရှိကုန်သော အားလုံးသော ဓာတ်တို့သည် ထို၁၈-ပါးတို့၌ အတွင်းဝင်သောကြောင့်ဟု ဖြေအပ်၏။

အတွင်းဝင်ပုံမှာ - အာဘာဓာတ်-အလင်းဓာတ်ဟူသည် လရောင်, မီးရောင်စသော အဆင်း-ရူပဓာတ်သာတည်း။ တင့်တယ်သည်ဟု ထင်ရသော **သုဘဓာတ်**သည်ကား ရူပဓာတ်စသည်နှင့် စပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း? ရာဂဖြစ်ကြောင်း သုဘနိမိတ်-တင့်တယ်သည်ထင်ရသော အခြင်းအရာ ဖြစ်သောကြောင့်ပေတည်း။ မှန်၏။ တင့်တယ်သည်ထင်ရသော အခြင်းအရာ သုဘနိမိတ်သည် သုဘဓာတ်မည်၏။ ယင်းသုဘနိမိတ်သည်လည်း ရူပ

ဓာတ်စသည်မှ အလွတ်ဟု မရှိပေ။ **တနည်းကား**- ကုသလဝိပါက်၏ အာရုံဖြစ်သော ရူပဓာတ်, သဒ္ဒဓာတ်, စသည် တို့သည်ပင်လျှင် သုဘဓာတ်ပေတည်း။[1] ထို့ကြောင့် ဤသုဘဓာတ်သည် ရူပဓာတ်စသည်သာ ဖြစ်သည်။

အာကာသာနဉ္စာယတနဓာတ် စသည်တို့၌ စိတ်သည် မနောဝိညာဏဓာတ်သာလျှင် ဖြစ်၏။ ကြွင်းသော ထိုစိတ်နှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်တို့သည် **ဓမ္မဓာတ်**သာလျှင် ဖြစ်၏။ သညာဝေဒနာတို့၏ချုပ်ရာ သညာဝေဒယိတ နိရောဓဓာတ်သည်ကား ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် မရှိပေ။ ယင်းဓာတ်သည် **မနောဝိညာဏဓာတ်, ဓမ္မဓာတ်**ဟူသော ဓာတ် ၂-ပါးတို့၏ ချုပ်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။

ကာမဓာတ်ဟူသည် ဓမ္မဓာတ်မျှသည်လည်း ဖြစ်၏။ ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောတော်မူသည်မှာ - "ထိုတွင် ကာမဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း? ကာမအာရုံကို လိုချင်နှစ်သက်မှုနှင့်ယှဉ်သော ကြံခြင်း, အထူးကြံခြင်း, မှားယွင်းစွာကြံခြင်း- မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပပေတည်း"ဟူ၍ပင်တည်း။ **တနည်း**- ၁၈ ပါးသော ဓာတ်တို့သည်လည်း ကာမ ဓာတ်မည်၏။ ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောတော်မူသည်မှာ- "အောက်မှ အဝီစိငရဲကို အဆုံးအပိုင်းအခြားပြု၍ အထက်မှ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနတ်တို့ကို အတွင်းသွင်း၍ ဤအကြား ဤအတွင်း၌ ဤကာမဘုံ၌ဖြစ်ကုန်သော, ဤကာမဘုံ၌ အတွင်းဝင်ကုန်သော အကြင် ခန္ဓာ,အာယတန,ဓာတ်တို့သည်၄င်း, အကြင်ရုပ်တို့သည်၄င်း, အကြင် ဝေဒနာတို့သည်၄င်း, အကြင်သညာသည်၄င်း, အကြင်သင်္ခါရသည်၄င်း, အကြင်ဝိညာဏ်သည်၄င်း ရှိကုန်၏။ ဤ ခန္ဓာစသည်ကို ကာမဓာတ်ဟု ဆိုအပ်၏"ဟူ၍ပင်တည်း။

နေက္ခမ္မဓာတ်ဟူသည် နေက္ခမ္မဝိတက်ဟူသော ဓမ္မဓာတ်ပင်တည်း။ "ကုသိုလ်တရားအားလုံးတို့လည်း နေက္ခမ္မဓာတ်မည်၏"ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် မနောဝိညာဏဓာတ်သည်လည်း နေက္ခမ္မဓာတ် မည်သေး၏။ ဗျာပါဒဓာတ်, ဝိဟိံသဓာတ်[2], အဗျာပါဒဓာတ်, အဝိဟိံသဓာတ်, သုခ ဒုက္ခ သောမနဿ ဒေါမနဿ ဥပေက္ခာ, အဝိဇ္ဇာ, အာရမ္ဘ နိက္ကမ ပရက္ကမဓာတ်တို့သည် ဓမ္မဓာတ်သာလျှင် ဖြစ်သည်။

ဟီနဓာတ်, မဇ္ဈိမဓာတ် ပဏီတဓာတ်တို့သည် ၁၈-ပါးသော ဓာတ်မျှသာဖြစ်သည်။ ရှင်းပြရလျှင် ယုတ် ညံ့သော စက္ခုစသည်တို့သည် ဟီနဓာတ်မည်၏။ အလယ်အလတ်နှင့် အမြတ်တို့သည် မဇ္ဈိမဓာတ်နှင့် ပဏီတ ဓာတ်မည်ကုန်၏။ မုချအားဖြင့်မူကား- အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော ဓမ္မဓာတ်နှင့် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့သည် ဟီန ဓာတ်မည်၏။ လောကီကုသိုလ်, အဗျာကတဖြစ်ကုန်သော ဓမ္မနှင့် မနောဝိညာဏဓာတ် ၂-ပါးတို့သည်၄င်း, စက္ခု အစရှိသော ဓာတ်တို့သည်၄င်း မဇ္ဈိမဓာတ် မည်၏။ လောကုတ္တရာဖြစ်ကုန်သော ဓမ္မဓာတ်နှင့် မနောဝိညာဏ ဓာတ်တို့သည် ပဏီတဓာတ် မည်၏။

---

[1]ရာဂ၏တည်ရာ အာရုံအဖြစ် မရှိငြားသော်လည်း ကုသလဝိပါက်၏ အာရုံသည် သုဘဓာတ်ပင်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုကိုပြရန် အတွက် တနည်းကားစသည့် ဒုတိယဝိကပ်ကို မိန့်တော်မူသည်။ (ဋီ)

[2]ဝိဟိံသဓာတ်ဟူသည် စေတနာပင်တည်း။ တနည်း- သူတပါးကို ညှင်းဆဲလိုသော ဆန္ဒတည်း။ အဝိဟိံသဓာတ်ဟူသည် သနားခြင်းကရုဏာ ပင်တည်း။(ဋီ)

ပထဝီ တေဇော ဝါယောဓာတ်တို့သည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်သာလျှင် ဖြစ်သည်။ **အာပေါဓာတ်နှင့် အာကာသဓာတ်**သည် ဓမ္မဓာတ်သာလျှင် ဖြစ်သည်။ **ဝိညာဏဓာတ်**သည် စက္ခုဝိညာဏ်စသော ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါး၏ [1]အကျဉ်းသာလျှင် ဖြစ်သည်။

၁၇-ပါးသော ဓာတ်တို့သည်၄င်း, နိဗ္ဗာန်မှတပါးသော ဓမ္မဓာတ်တစိတ်သည်၄င်း သင်္ခတဓာတ်မည်၏။ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အသင်္ခတဓာတ်သည်ကား ဓမ္မဓာတ်တစိတ်သာလျှင် ဖြစ်သည်။ များသောဓာတ်, အမျိုးမျိုးသော ဓာတ်ရှိသော လောကဟူသည်[2] ၁၈-ပါးသော အပြားမျှသာလျှင် ဖြစ်သည်။

ဤသို့လျှင် ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် ထင်ရှားရှိကုန်သော အားလုံးသော ဓာတ်တို့သည် ထို ၁၈-ပါးတို့၌ အတွင်းဝင်သောကြောင့် ၁၈-ပါးတို့ကိုသာ ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။

၅၂၁။ **တနည်းသော်ကား-** အာရုံကိုသိခြင်း သဘောရှိသောကြောင့် စိတ်ဝိညာဏ်၌ အသက်ကောင် သတ္တဝါကောင်ဟု အမှတ်မှားသော သတ္တဝါတို့၏ ထိုအမှတ်မှားသော ဇီဝသညာကို နှုတ်ပယ်ခြင်းအကျိုးငှာ ၁၈-ပါး တို့ကိုသာလျှင် ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။ မှန်၏။ အာရုံကို သိခြင်းသဘောရှိသော စိတ်ဝိညာဏ်၌ အသက်ကောင်, သတ္တဝါကောင်ဟု အမှတ်မှားသော သတ္တဝါတို့သည် ရှိကြကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့အား စက္ခုဝိညာဏ်ဓာတ် သောတဝိညာဏ်ဓာတ်, ဃာနဝိညာဏ်ဓာတ်, ဇိဝှါဝိညာဏ်ဓာတ်, ကာယဝိညာဏ်ဓာတ်, မနောဝိညာဏ်ဓာတ် အပြားအားဖြင့် ထိုစိတ်ဝိညာဏ်၏ တစ်ခုတည်းမဟုတ်ပဲ များသည်၏အဖြစ်ကို၄င်း, မျက်စိနှင့်အဆင်း စသော အကြောင်းတို့နှင့်စပ်၍ ဖြစ်ရသောကြောင့် မမြဲသည်၏အဖြစ်ကို၄င်း[3], ပြတော်မူပြီးလျှင် ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး ကိန်းအောင်းနေသော အသက်ကောင်, သတ္တဝါကောင်ဟု အမှတ်မှားမှု ဇီဝသညာကို နှုတ်ပယ်တော်မူလိုသော မြတ်စွာဘုရားသည် ၁၈-ပါးသော ဓာတ်တို့ကို ပြတော်မူအပ်ကုန်၏။

အနည်းငယ် ဆိုဖွယ်ရှိသေး၏။ ထို့အတူပင် ဝေနေယျတို့၏ အလိုအဇ္ဈာသယအစွမ်းအားဖြင့်လည်း ပြတော်မူအပ်ပေသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ- မကျဉ်းလွန်း မကျယ်လွန်းသော ဤဓာတုဒေသနာဖြင့် ဆုံးမည္ထန်ကြား ထိုက်ကုန်သော အကြင်ဝေနေယျသတ္တဝါတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ အလိုအကြိုက်၏ အစွမ်း အားဖြင့် ၁၈-ပါးတို့ကိုသာလျှင် ပြတော်မူအပ်ကုန်၏။

အကြင်အကြင် အပြားအားဖြင့် ဟောပြလျှင် ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ နှလုံးတို့၌ ကိန်းနေသော အဝိဇ္ဇာမှောင်သည် ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်တန်ခိုးဖြင့် ပယ်ဖျောက်အပ်သည်ဖြစ်၍ (ဝါ) ပယ်

---

[1]ဝိညာဏဓာတ်သည် ၆-ပါးသာရှိ၏။ သို့သော်လည်း ထိုဝိညာဏဓာတ်၏ ရှေ့သွား နောက်လိုက်ဖြစ်သော မနောဓာတ်ကိုပါ ယူ၍ ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါးဟု ဆိုသည်။

[2]စက္ခုစသည် များသောဓာတ်ရှိသောကြောင့် များသောဓာတ်ရှိသည်ဟူ၍၄င်း၊ စက္ခုစသော ဓာတ်တပါးပါး၌ အမျိုးမျိုးကွဲပြားသောကြောင့် အမျိုးမျိုးသော ဓာတ်ရှိသည်ဟူ၍၄င်း ဆိုသည်။ (ဋီ)

[3]**အတ္တဝါဒီတို့သည် သတ္တဝါတစ်ဦး တစ်ဦးကို တစ်ခုတည်း အကွဲအပြား မရှိဟူ၍၄င်း, ဘယ်တော့မှ မပျက်ပဲ တကြဲတည်း အမြဲတည်နေသည် ဟူ၍၄င်း၊ သို့မဟုတ် မသေမီအတွင်း အမြဲတည်နေသည်ဟု၄င်း ယူဆပြောဆိုကြ၏။** ထို့ကြောင့် ထိုသူတို့က အတ္တဟုထင်မှတ်သော စိတ်ဝိညာဏ်၏ များခြင်းကို၄င်း, မမြဲခြင်းကို၄င်း ပြခြင်းသည် ယင်းတို့၏ ဇီဝသညာ အတ္တစွဲကို ပယ်နှုတ်နိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ (ဋီ)

ဖျောက်နိုင်သောကြောင့် တခဏချင်း ပျက်စီးပျောက်ကွယ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုထို အကျဉ်းအကျယ် နည်းအပြားဖြင့် ဤမြတ်စွာဘုရားသည် တရားကို ဟောပြတော်မူပေသည်။

၅၂၂။ **ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်းအားဖြင့်–** ဟူရာ၌ ရှေးဦးစွာ စက္ခုဓာတ်သည် အမျိုးဇာတ်အားဖြင့် စက္ခု–ပသာဒအလို တပါးတည်းသော တရားဟူ၍သာလျှင် ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထို့အတူပင် သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ, ရူပ, သဒ္ဒ, ဂန္ဓ, ရသ ဓာတ်တို့သည် သောတပသာဒစသည်တို့ အလိုအားဖြင့် တပါးတည်းသော တရားဟူ၍သာလျှင် ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်သည်ကား ပထဝီ, တေဇော, ဝါယောတို့ အလိုအားဖြင့် ၃–ပါးသော တရားတို့ဟူ၍ ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ စက္ခုဝိညာဏ်ဓာတ်သည် ကုသလဝိပါက်, အကုသလဝိပါက်အလိုအားဖြင့် ၂–ပါးသော တရားတို့ဟူ၍ ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယဝိညာဏဓာတ်တို့သည် ထို့အတူပင်။**မနောဓာတ်**သည်ကား ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် ကုသလဝိပါက်, အကုသလဝိပါက် သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းတို့၏ အလိုအားဖြင့် ၃–ပါးသော တရားတို့ဟူ၍ ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဓမ္မဓာတ်သည် ဝေဒနာ,သညာ,သင်္ခါရဟူသော သုံးပါးသောနာမ်ခန္ဓာတို့၏၄င်း, ၁၆–ပါးသော သုခုမရုပ်တို့၏၄င်း, နိဗ္ဗာန်ဟူသော အသင်္ခတဓာတ်၏၄င်း အလိုအားဖြင့် ၂၀–သော တရားတို့ဟူ၍ ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ မနောဝိညာဏဓာတ်သည် ပဉ္စဝိညာဏ်ဓာတ်, မနောဓာတ်တို့မှ ကြွင်းသော ကုသိုလ်(၂၁), အကုသိုလ်(၁၂) အဗျာကတဝိညာဏ် (၄၃)တို့ အလိုအားဖြင့် ၇၆–ပါးသော တရားတို့ဟူ၍ ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဤသို့လျှင် ဤဓာတ်တို့၌ ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်းအားဖြင့်လည်း အဆုံးအဖြတ်ကို သိအပ်၏။

၅၂၃။ **ကျေးဇူးပြုခြင်း(ပစ္စယ)အားဖြင့်–** ဟူသော ဤအခြင်းအရာ၌မူ ရှေးဦးစွာ စက္ခုဓာတ်သည် စက္ခု–ဝိညာဏဓာတ်အား ဝိပ္ပယုတ္တ, ပုရေဇာတ, အတ္ထိ, အဝိဂတ, နိဿယ, ဣန္ဒြိယ ပစ္စည်းတို့ အလိုအားဖြင့် ၆–ပါးသော ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ အဆင်း–ရူပဓာတ်သည် ယင်းစက္ခုဝိညာဏ်အား ပုရေဇာတ, အတ္ထိ, အဝိဂတ, အာရမ္မဏပစ္စည်းတို့ အလိုအားဖြင့် ၄–ပါးသော ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ သောတဝိညာဏဓာတ် စသည်တို့အား သောတဓာတ်နှင့် သဒ္ဒဓာတ် စသည်တို့သည် ဤအတူပင် ၆–ပါး, ၄–ပါးသော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်၏။ ငါးပါးကုန်သော ဝိညာဏဓာတ်တို့အား အာဝဇ္ဇန်းမနောဓာတ်သည် အနန္တရ, သမနန္တရ, နတ္ထိ, ဝိဂတ, အနန္တရူပနိဿယတို့ အလိုအားဖြင့် ငါးပါးသော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ယင်းဝိညာဏဓာတ် ငါးပါးလုံးတို့သည်လည်း သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း–မနောဓာတ်အား ထို့အတူပင် ကျေးဇူးပြု၏။ သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း–မနောဓာတ်သည် သန္တီရဏ–မနောဝိညာဏဓာတ်အား ထို့အတူပင် ကျေးဇူးပြု၏။ ယင်းသန္တီရဏသည်လည်း ဝုဋ္ဌော–မနောဝိညာဏဓာတ်အား၊ ယင်းဝုဋ္ဌောသည် ဇော–မနောဝိညာဏဓာတ်အား အခြားမဲ့ ဇောမနောဝိညာဏဓာတ်အား ထိုငါးပစ္စည်းတို့နှင့် အာသေဝနပစ္စည်းဟူသော ၆–ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ဤသည်ကား ရှေးဦးစွာ ပဉ္စဒွါရ၌နည်းတည်း။

မနောဒွါရ၌ကား ဘဝင်–မနောဝိညာဏဓာတ်သည် အာဝဇ္ဇန်း–မနောဝိညာဏဓာတ်အား၊ ယင်းအာဝဇ္ဇန်းသည် ဇော–မနောဝိညာဏဓာတ်အား ရှေးဖြစ်သော ငါးပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ဓမ္မဓာတ်သည်ကား ၇–ပါး

သော ဝိညာဏဓာတ်တို့အား သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, သမ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ အစရှိကုန်သော များသော အပြားရှိသော ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ စက္ခုဓာတ်စသည်တို့သည်၄င်း, အချို့သောဓမ္မဓာတ်သည်၄င်း, အချို့သော မနောဝိညာဏဓာတ်အား အာရမ္မဏပစ္စည်း စသည်တို့ဖြင့်လည်း ကျေးဇူးပြုကုန်၏။ ဆက်၍ပြဦးအံ့– စက္ခုဝိညာဏဓာတ် စသည်တို့အား စက္ခုဓာတ်, ရူပဓာတ် စသည်တို့ သက်သက်သာလျှင် ကျေးဇူးပြုကြသည် မဟုတ်သေး၊ စင်စစ်သော်ကား အလင်းရောင် စသည်တို့သည်လည်း ကျေးဇူးပြုကြသေး၏။ ထို့ကြောင့် ရှေးဆရာတို့က မိန့်ဆိုတော်မူကြသည်မှာ–

> မျက်စိ, အဆင်း, အရောင်အလင်း,[1] နှလုံးသွင်းမှုတို့ကို စွဲမှီ၍ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြစ်၏။ နား, အသံ, အပေါက်အကြား, နှလုံးသွင်းမှုတို့ကို စွဲမှီ၍ သောတဝိညာဏ်ဖြစ်၏။ နှာခေါင်း, အနံ့,လေ, နှလုံးသွင်းမှုတို့ကို စွဲ၍ ဃာနဝိညာဏ်ဖြစ်၏။ လျှာ, အရသာ,အရည်အစိုဓာတ်, နှလုံးသွင်းမှုတို့ကို စွဲ၍ ဇိဝှါဝိညာဏ်ဖြစ်၏။ ကိုယ်အကြည်, အတွေ့, ပထဝီဓာတ်, နှလုံးသွင်းမှုတို့ကို စွဲ၍ ကာယဝိညာဏ်ဖြစ်၏။ ဘဝင်စိတ်မန, သဘောတရား, အာရုံနှလုံးသွင်းမှုတို့ကို[2] စွဲ၍ မနောဝိညာဏ်ဖြစ်၏– ဟူ၍ပင်တည်း။

ယခုဆိုခဲ့သော စကားသည် ဤအရာ၌ အကျဉ်းပေတည်း။ အကျယ်အားဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ အပြားသည် ပဋ္ဌာနသမုပ္ပါဒ်ကို အကျယ်ပြရာ၌ ထင်ရှားဖြစ်လတ္တံ့။ ဤသို့လျှင် ဤဓာတ်တို့၌ ကျေးဇူးပြုခြင်းအားဖြင့်လည်း အဆုံးအဖြတ်ကို သိအပ်၏။

၅၂၄။ **ရှုအပ်သောအားဖြင့်–** ဟူရာ၌ ဆိုလိုသည်မှာ သင်္ခတဓာတ် အားလုံးတို့ကိုပင်လျှင် ခဏသုံးပါးမှ ရှေးအဖို့တို့၌ ကင်းဆိတ်သောအားဖြင့်၄င်း, ခိုင်မြဲခြင်း တင့်တယ်ခြင်း ချမ်းသာခြင်း အတ္တအဖြစ်တို့မှ ဆိတ်သုဉ်းသောအားဖြင့်၄င်း, အကြောင်းတို့နှင့်စပ်၍ ဖြစ်ရခြင်းအားဖြင့်၄င်း ရှုအပ်ကုန်၏။

အထူးအားဖြင့်မူ ဤဓာတ်၁၈–ပါးတို့တွင် စက္ခုဓာတ်ကို စည်၏မျက်နှာပြင်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏(**အခံဓာတ်**)။ အဆင်းရူပဓာတ်ကို တီးခေါက်စရာဒုတ်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏(**အတိုက်ဓာတ်**)။ မြင်သိမှု–စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ကို ထွက်ပေါ်လာသော အသံကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏(**အပွင့်ဓာတ်**)။ **ထို့ပြင်** စက္ခုဓာတ်ကို ကြေးမုံပြင်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ ရူပဓာတ်ကို မျက်နှာကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ကို မျက်နှာရိပ်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ **တနည်းကား–** စက္ခုဓာတ်ကို ကြံများ နှမ်းစေ့များကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ ရူပဓာတ်ကို ကြံညှစ်စက် ဆီကြိတ်ဆုံတို့၌ ဖိညှပ်ကြိတ်သည့် ဒုတ်တံကျည်ပွေ့ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ကို ကြံရည်, ဆီတို့ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ **ထို့ပြင်**

[1]**အရောင်အလင်း**–မည်သည် နေရောင်စသည်ပင်။ ၄င်းကို သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် ဥပနိဿယပစ္စည်း ဖြစ်သည်ဟု သိအပ်၏။ ကွင်းသော အပေါက်အကြား စသည်တို့ကိုလည်း ဤနည်းတူပင် သိအပ်၏။ **အပေါက်အကြား**မည်သည် အထူးအားဖြင့် နားပေါက်တည်း။ **လေ**–ဟူသည် အနံ့ကို သယ်ဆောင်လာသော လေပင်။ **အာပေါ**–အရည်အစိုဟူသည် ခံတွင်း၌ ထည့်လိုက်သည့် အစာကို စိုစေတတ်သော ရေပင်။ **ပထဝီ**–ဟူသည် ကာယပသာဒ၏ မှီရာဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်ပင်။ **ဘဝင်စိတ်မန**–ဟူသည် နှစ်ကြိမ်လှုပ်သော ဘဝင်စိတ်ပင်။ အားလုံးတို့၌ **မနသိကာရ**–နှလုံးသွင်းမှုဟူသည် အာဝဇ္ဇန်း–မနသိကာရပင်တည်း။ (ဋီ)
[2]အဌသာလိနီ အဌကထာ၌ **မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုနှင့်တကွ အကြောင်း၄–ပါးပင်** ပြ၏။

စက္ခုဓာတ်ကို မီးပွတ်ခုံကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ ရူပဓာတ်ကို မီးပွတ်တံကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ကို မီးကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

မနောဓာတ်ကိုမူ ဖြစ်သင့်သည့်အားလျော်စွာ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် စသည်တို့၏ ရှေ့သွားနောက်လိုက်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ ဓမ္မဓာတ်ထဲမှ **ဝေဒနာက္ခန္ဓာ**ကို မြားငြောင့်ကဲ့သို့၄င်း၊ တံကျင်ကဲ့သို့၄င်း မှတ်အပ်၏။ **သညာက္ခန္ဓာ, သင်္ခါရက္ခန္ဓာ**တို့ကို ဝေဒနာဟူသော မြားငြောင့်,တံကျင်တို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် နာကျင်နေသူတို့ကဲ့သို့ မှတ်အပ်ကုန်၏။

တနည်းအားဖြင့်- ပုထုဇဉ်တို့၏ **သညာ**ကို (မရနိုင်သည်ကို) တောင့်တခြင်းနှင့်စပ်သော ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေ-တတ်သောကြောင့် အချည်းနှီးလက်ဆုပ်ကဲ့သို့၄င်း၊ မဟုတ်,မမှန်သော အမှတ်နိမိတ်ကို ယူတတ်သောကြောင့် တောသမင်ကဲ့သို့၄င်း မှတ်အပ်၏။ **သင်္ခါရ**တို့ကို ပဋိသန္ဓေ၌ ပစ်ချတတ်သောကြောင့် မီးကျီးတွင်း၌ ပစ်ချတတ် သည့် ယောကျ်ားကဲ့သို့၄င်း၊ ဇာတိဒုက္ခ လိုက်ပါလာသောကြောင့် ရဲပုလိပ်တို့ လိုက်ပါလာသည့် သူခိုးတို့ကဲ့သို့၄င်း၊ အကျိုးမဲ့ဟူသမျှကို ဆောင်လာတတ်သည့် ခန္ဓာအစဉ်၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် အဆိပ်ပင်၏ မျိုးစေ့တို့ ကဲ့သို့၄င်း မှတ်အပ်ကုန်၏။

သုခုမရုပ်ကို အမျိုးမျိုးသော ကပ်၍နှိပ်စက်တတ်သည့် ဥပဒ္ဒဝေါတို့၏ အကြောင်းနိမိတ်ဖြစ်သောကြောင့် ပဒုမ္မာကြာအသွင် ထင်ရသော သင်ခုန်းစက်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။[1] အသင်္ခတဓာတ်ကိုမူကား အသေကင်းသောအား-ဖြင့်၄င်း, ဘေးငြိမ်းသောအားဖြင့်၄င်း မှတ်အပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း? အကျိုးမဲ့အလုံးစုံကို ဆောင်တတ်,ဖြစ်စေတတ်သော သင်္ခတဒုက္ခအပေါင်း, ရာဂအစရှိသော ကိလေသာဒုက္ခအပေါင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သောကြောင့် ပေတည်း။

မနောဝိညာဏဓာတ်ကို အာရုံတို့၌ တည့်တံခြင်းမရှိသောကြောင့် တောမျောက်ကဲ့သို့၄င်း၊ ဆုံးမနိုင်ခဲသောကြောင့် မြင်းယုတ်,မြင်းဆိုးကဲ့သို့၄င်း၊ လိုရာရာအာရုံများ၌ ကျသွားတတ်သောကြောင့် ကောင်းကင်သို့ မြှောက်တင်လိုက်သော ဒုတ်ကဲ့သို့၄င်း၊ လောဘ, ဒေါသ အစရှိသော အမျိုးမျိုးသော ကိလေသာတို့၏ အသွင်နှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ကပြရာ ပွဲသဘင်၌ အသွင်အမျိုးမျိုးကိုဆောင်သည့် ကခြေသည်ကဲ့သို့၄င်း မှတ်အပ်၏။ ဤတွင် တရပ်ပြီး၏။

ဤဆိုခဲ့ပြီးသော စကားသည် ဓာတ်တို့ကို အကျယ်ပြဆိုချက် စကားအမြွက်ပေတည်း။

---

[1]ပဒုမ္မာကြာအသွင် ထင်ရသော သင်ခုန်းစက်ကဲ့သို့ မိန်းမစသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ထင်ရသောရုပ်သည်လည်း အထူးထူး အပြားပြားသော ဥပဒ္ဒဝေါကို ဖြစ်စေတတ်၏။ (ဋီ) ဓမ္မဓာတ်၌ပါဝင်သော သုခုမရုပ် ရှုမှတ်အပ်သော အခြင်းအရာကို ပြသောအရာဖြစ်၍ ဣတ္ထိဘာဝရုပ် စသည်ကို ဆိုသည်ဟု မှတ်ယူရာ၏။

ဤသည်ကား ပညာဘာဝနာအရာ၌ အာယတန,ဓာတ်တို့ကို အကျယ်ပြချက် အာယတနဓာတုနိဒ္ဒေသ မည်သော ၁၅-ခုမြောက် အပိုင်းအခဏ်းပေတည်း။

(အာယတန,ဓာတ်တို့ကို အကျယ်ပြချက် ပြီး၏)